

Julkaisupäivä

5.12.2013

Länsimaan Sanomat

Läänemaahan yhteisluokien erikoisjulkaisu nr 1/2013

Läänemaan yhteisluokien erikoisjulkaisu nr 1/2013

TOIMETUS

11LM

Aleks Korolenko
Anet Cassandra Tanneberg
Christen Tammik
Jete Nelke
Maris Källe
Siim Saar
Therese Tedremaa

TOIMETUS

11R

Anett Hammelberg
Anett Tohver
Ilmar Volmer

TOIMETUS

11SST

Jemima Laanem
Johanna Kleeman
Kaisa Karu
Ketlin Uustalu
Liis Võsa
Mai-Liis Põlder
Mari Jürjer
Mari-Liis Aas
Sigrit Seppik

KÜLJENDAJA

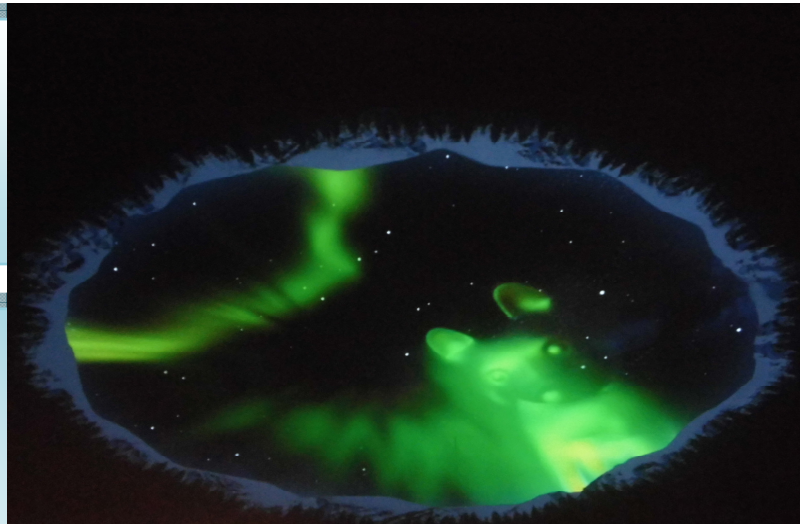
Lora-Liza Parv, 11R

PEATOIMETAJA

Kristel Kotta, õpetaja

KONTAKT:

lm.sanomat@gmail.com

*Põhjala virmaliste looja. Valgusinstallatsioon
Arktikumi muuseumi laes. Kotta, Rovaniemi 2013.*

Soome iseseisvuspäev

Ketlin Uustalu

Sigrit Seppik

Olete lahkelt palutud lugema Läänemaa Sõnumite esimest numbrit. Länsimaan Sanomat on Läänemaa ühiskooli koolilehe eriväljaanne, mille toimetuse koosseis koosneb soome keele õpilastest. Teie käes on koolilehe esimene number, mis on sündinud õpilaste vabatahtlikul panustamisel kuu aja jooksul. Meie esimene leht on pühendatud Soome Vabariigi 96. iseseisvuspäevale, mida tahame vääriliselt mees pidada. Kõik erinumbri toimetajad on töötanud põletada 6. detsembril solidaarsuse märgiks soomlastega oma aknal kahte küünalt. Peatoimetaja tänab kõiki kaastööde autoreid, intervjuueeritud või küsitletud inimesi koolist ja mujalt ning küljendajat. Aitäh idee toetamise eest ka kooli juhtkonnale! Soovime kõigile mõnusat meelelahutust Soome-teemadel!

Pilt: http://www.tampereenseurakunnat.fi/kirkko_tampereella/joulunaika/itsenaisyyspaiva

Soome iseseisvuspäeva või Soome rahvuslikku päeva tähistatakse igal aastal 6. detsembril. Soome sai iseseisvaks 1917. aastal, kui riigi parlament kuulutas välja iseseisvusdeklaratsiooni. Iseseisvuspäeval süüdatakse Soome kodudes kella kuue ja kaheksa vahel õhtul isamaa auks aknal kaks sini-valget küünalt. Iseseisvuspäeva kommete hulka kuuluvad üliõpilaste tõrvikurongkäigud ja jumalateenistused. Langenud sõdurite haudadele viiakse lilli ja pärgi ning kaitseväge ülemjuhataja ehk vabariigi president jagab kaitseväe ordeneid ja aukõrgendusi, nagu ka kaitseväge lipupüha päeval. Kaitseväge korraldab iseseisvuspäeva paraadi, mille asukoht on igal aastal erinev. Päeva lõpetavad pidulikud õhtusöögid ja eelkõige vabariigi presidendi pidulik vastuvõtt, kuhu kutsutakse teenekaid isikuid erinevatelt eluadelt. Iseseisvuspäeva vastuvõttu kantakse üle televisioonis ja seda vaatab igal aastal üle kahe miljoni soomlane.

Soome on lähedal

Kristel Kotta

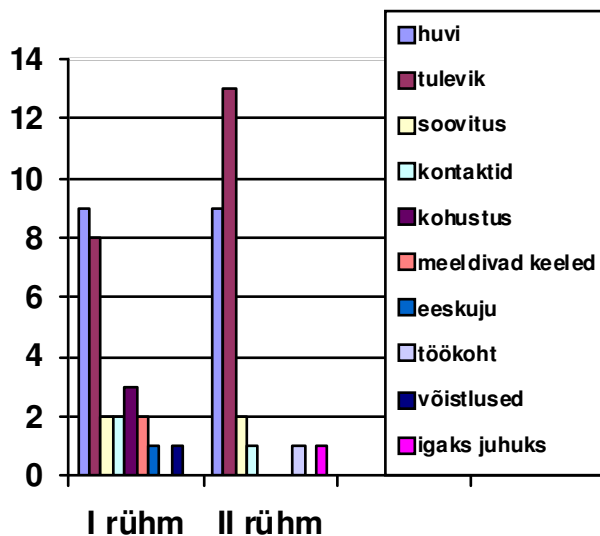
Foto, mis lammutab meediamüüti, et Soome mehed ei näita tundeid. Fotosid loomade ja pere seltsis reeglina lihtsalt ei avalikustata. Kotta, Rovaniemi 2013.

Teisel perioodil alustas Läänemaa ühisgümnaasiumis soome keele õpinguid 47 õpilast. Õpetaja Kristel Kotta viis esimestes tundides (29.–30.10.2013) läbi küsitluse, et teada saada, mis põhjusel otsustasid õpilased just selle valikaine kasuks. Uuringus osales kaks õpperühma, mõlemas 23 vastajat. Õpilased valisid sobiliku vastusevariandi ning võisid seda kommenteerida. Samuti oli võimalus kirjutada muu põhjus, mida nimekirjas ei olnud. 46-st vastajast märkis 37 ära ühe vastusevariandi, 9 õpilast avaldas mitu õppimaasumise põhjust ning 16 vastusepaberit sisaldasid lisakommentaari.

Tükike kaduvat talvekunsti. Kotta, Rovaniemi 2013

Tulemusi illustreerib järgmine graafik:

Küsitluse tulemusel selgus, et 46-st õpilasest 21 planeerib selgelt tulevikku ning teab, et soome keelt läheb neil vaja. Üle poole õpilastest lisas täpsustavalt juurde, et tulevikuväljevaateks on töökoht Soomes, kusjuures ühe ülestunnistuse kohaselt on see alternatiiv gümnaasiumi lõpetamisele. „Eestis on hea elada, sest Soome on lähedal. Soomes on head palgad,“ kõlas üks optimistlik kommentaar. Samas peeti Eesti ja Soome lähedust ning seotust silmas ka teises tähenduses, nimelt kohalikust perspektiivist: „Eestis äri ajades võib soome keelt palju vaja minna.“

Planeeritava tööeluga seotud praktilist kaalutlust võib pidada noorte puhul üsna ootuspäraseks, kuna see on levinuim soome keele õppimise ajend ka Läänemaa täiskasvanutel. Mõningase üllatusena tõusis aga küsitluses peaaegu sama jõuliselt esile ka teine argument: soome keel lihtsalt meeldib ja pakub huvi. Seda kinnitas 18 õpilast, kellest mõnel on juba arvestaval hulgal kokkupuuteid Soome ja soome keelega. 6-l õpilasel ühineb keelealane huvi tuleviku planeerimisega. Õpetaja südant liigutas enim järgmine kommentaar: „Olen terve elu soome keelega kokku puutunud ning usun, et mida enam keeli õpin, seda kergem on edaspidises elus. Olen alati tahtnud seda osata. Kasvõi natuke.“

Ülejäänud vastusevariante valiti või lisati märgatavalt vähem: soovitus järgi tuli soome keelt õppima 4 õpilast, olemasolevatest kontaktidest inspireerituna 3 õpilast, kohustusest läbida valikaine 3 ning üldisest huvist keelte vastu 2 õpilast. Üksikujuhtudena mõjutasid valikut kellegi

Soomega seoses palju saavutanud inimese eeskujuna, õpilase praegune töökoht ning vajadus käia Soomes võistlustel.

Vastusevariandina oli välja pakutud ka kavatsus minna ülikooli soome filoloogiat õppima, kuid selgus, et esimeses keeletunnis keegi vastavat lubadust anda ei julgenud.

Jäähotelli seinal. Kotta, Rovaniemi 2013

Kui üldiselt domineeris vastustes teadlikkus oma valikus, siis usutav on eeldada, et esimene kokkupuude uue võõrkeelega kätkes omajagu katsetamist ja kompamist. Esialgsest nimekirjast on mõned õpilased ka välja langenud. Õpetaja Kristel Kotta meelest on õppimaasumise põhjus küll oluline, kuid veelgi olulisem on, kas ja kui palju meeldib asjaga tegeleda siis, kui esimene samm on astutud. „Parim on see, kui märkad, et mõne õpilase silmad säravad tunnist tundi. Siis tead, et tema elus on soome keelel juba tähendus,“ arvab õpetaja. Säilitades tahte, elamuslikkuse ja avatuse, jõuad keeleõppes kindlasti palju kaugemale kui esialgu isegi loota tihkasid.

Lapimaa ülikooli kunstitudengite põdramotiiv jäähotelli seinal. Kotta, Rovaniemi 2013.

Koolinalju. Kouluvitsejä

Internetist otsis ja tõlkis
Kristel Kotta

Suomeksi ja viroksi

- Äiti, minä en mene tänään kouluun.
- Täytyyhän sinun mennä.
- Enkä mene, ne kiusaavat ja nimittelevät minua rumilla nimillä.
- Kuulepas nyt, sinä olet sentään jo 50 vuotta ja sitä paitsi olet koulusi rehtori.

- Ema, mina tänä kooli ei lähe.
- Sa ju pead minema.
- Vot ei lähe. Nad kiusavad mind ja nimetavad koledate nimedega.
- Ole nüüd! Sina oled siiski juba 50 aastat vana ja peale selle veel oma kooli direktor.

- Opettaja, voiko sellaisesta rankaista, mitä ei ole lainkaan tehnyt?
- Ei tietenkään. Miksi tuommoista kysyt?
- Siksi vain, kun en ole lainkaan tehnyt läksyjäni.

- Õpetaja, kas selle eest võib karistada, mida kunagi teinud ei ole?
- Muidugi mitte. Miks sa sellist asja küsid?
- Lihtsalt sellepärast, et ma pole koduseid töid ära teinud.

Jukka vaihtoi koulua kesken lukukauden. Uuden koulun rehtori kysyi Jukalta:
- Onko sinulla jotain suosituksia sieltä edellisestä koulusta?
- Kyllä on. Edellisessä koulussa rehtori suositteli minua vaihtamaan koulua.

Jukka vahetas õppeaasta keskel kooli. Uue kooli direktor küsis Jukkalt:
- Kas sul on mingeid soovitusi sealt eelmisest koolist?
- Jah, on. Eelmise kooli direktor soovitas mul kooli vahetada.

Soomlaste abi Eesti Vabadussõjas

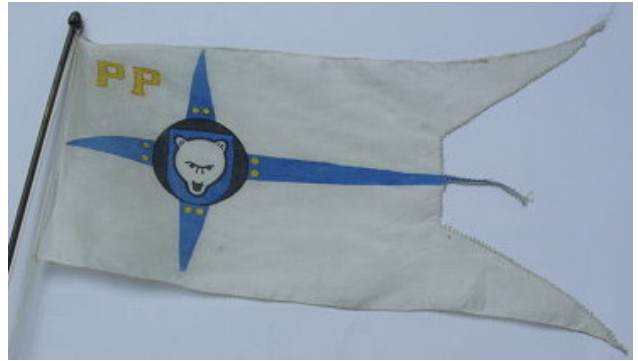
Mai-Liis Põlder ja Mari Jürjer palusid Läänemaa ühisgümnaasiumi ajalooõpetajal **Karl Heinal** jutustada ühest Soomega seonduvast ajaloosündmusest, mida eestlased võiksid mäletada. Alljärgnevalt esitame tema vastuse. Koolilehe toimetuse avaldab ajalooõpetajale siirast tänu oma teadmiste jagamise ja lehte panustamise eest.

Turu väikese Maarja kiriku aias puhkab üks neist Soome meestest, kes andis elu 1919. aastal "veljeskansan puolesta" ehk "vennasrahva eest". Kotta, Turu 2008.

KH: "Kõige rohkem peaksid eestlased vast soomlastele olema tänulikud selle eest, kuidas soomlased aitasid eestlasi Vabadussõjas. Vabadussõja algus oli eestlaste jaoks olnud küllaltki raske - Rahvaväel oli puudus varustusest, relvadest ja laskemoonast, eelkõige aga meestest. Levis ka üldine lootusetuse tunne - keegi ei uskunud, et väikesel vastloodud "kartulivabariigil" õnnestuks suurt Venemaad oma vägedega tagasi lüüa. Kuna olukord tundus suhteliselt lootusetu, otsustaski Ajutine Valitsus soomlastelt abi paluda. Soomlased moodustasidki 27. detsembril 1918 Eesti Abistamise Peatoimkonna ning hakkasid värbama vabatahtlikke, kes lõunanaabritele appi läheksid. Värbamise tulemusel

moodustati 1919 jaanuari alguses pataljon, kuhu kuulus 1200 soome sõdurit. Soomlased andsid sõjapidamiseks Eestile ka varustust ja laenu. Paljuski Soome sõdurite toel algas 5.-6. jaanuaril üldpealetung vaenlase vastu, mis läks ka üliedukalt. Kui olulisemad linnad Põhja-Eestis olid eestlastele tagasi vallutatud, võisid soome sõdurid tagasi kodumaale pöörduda.

Pohjan Pojat. Pilt:

<http://www.tampereensuomalainenklubi.fi/tapahtumat/06112006.html>

Soomlased osalesid Vabadussõjas aga veel - 2300 Soome vabatahtlikust koosnev rügement "Pohjan Pojat" osales näiteks Vabadussõja ühes suurimas lahingus Paju mõisa all ning Valga, Võru ja Petseri linnade vabastamises.

Ühtekokku osales Vabadussõjas arvatavasti 3500 Soome vabatahtlikku. Eelkõige pakkusid nad Eestile moraalselt toetust Vabadussõja alguses. Näiteks kui 1919 jaanuaris võitles Kirde-Eestis Punaarmee vastu 1200 soomlast, oli Eesti sõjaväkke mobiliseeritud kõigest 6000 meest! Võidetud lahingutega andsid aga soomlased Eesti sõduritele eduelamuse. Tänu neile nägid eestlased, et Punaarmee ei ole võitmatu, ja said aru, et väikesel Eestil on täiesti võimalik suure Venemaa vastu edukalt sõda pidada. Pole aga sugugi kindel, kas ilma soomlaste toetuseta oleks seda esialgset edu saavutatud."

Kultuuriväärsused

Liis Võsa

1760. aastatel ehitatud Petäjävesi vana kirik. Kotta 2012.

Soomel on UNESCO maailmapärandi nimistus lausa seitse erinevat objekti. Sinna kuuluvad kultuuriväärsused, nagu Suomenlinna kindlus, Petäjävesi vana kirik ning Tartu ülikooli täheteadlase F. G. W. Struve geodeetiline kaar, mille kuus tähistatud möödupunkti paiknevad Soomes (Eestis paikneb neid kolm). Struve geodeetiline kaar on aastatel 1816–1855 rajatud möödupunktide kett, mis omal ajal läbis vaid kahte riiki – Venemaad ja Rootsi –, kuid ulatub tänapäeval 10 riigi territooriumile Põhja-Norrast Musta mere rannikuni. Selle eesmärk oli mõõta ära Maa kuju ja suurus. Veel 100 aastat peale rajamisest oli see pikim mõõdetud meridiaanikaar maailmas.

Lisaks nimetatutele on UNESCO kultuuripärandis veel Verla puidu- ja papitehas, pronksiaja matmispaik Sammallahdenmäkis ja Rauma vanalinn.

Pilt: <http://www.vacationhomes.net/blog/2011/11/17/top-10-tourist-attractions-in-finland/>

Kaardil Struve kaar. http://et.wikipedia.org/wiki/Struve_geodeetiline_kaar

Looduslikust maailmapärandist saab nimetada väga kaunist Merenkurkku saarestikku Soome ja Rootsi vahel, mis muudab erakordse maa tõusu tõttu pidevalt kuju ehk suureneb keskmiselt 8 mm aastas.

Täpsemalt tahaksin rääkida teile vanast sadamalinnast Raumast. Meile väikses

mereäärses Haapsalus pakub kindlasti huvi, missugune on see ainulaadne sadamalinn Soomes, mis väärib lausa UNESCO maailmapärandi nimistusse kandmist.

Alustuseks mainin ära faktilised andmed. Nimelt kanti Rauma vanalinn maailmapärandi nimistusse 1991. aastal. Pisimuudatusi tehti kokkuleppes 2009. aastal. Linnal on 29 ha kinnisvara ja puhvertsooni 142 ha. Elanikke on Raumas 2010. aasta seisuga 39 700. Rauma paikneb Põhjalahe rannikul, Satakunta maakonnas ja on üks vanimaid sadamalinnu Soomes. Vanalinna ilme kujunes praegusel kujul välja 20. sajandi alguses.

Rauma unikaalsus seisneb selles, et see on suurim ajaloolise puitarhidektuuriga linn Põhjamaades. Lisaks on linnal ka omapärane traditsioon: see on tuntud pitsipunumise linn. Siit võiks tuua veel ühe paralleeli Haapsaluga, mille kaunid sallid on tunnustatud moeakssessuaarid.

Rauma ajalugu ulatub 14. sajandisse, kui sinna rajati Kolmainu kirik. Linnaõiguse sai Rauma 1442. aastal. Vana kirik tegutses 1682. aastani, mil see hävis linna viimases suures tulekahjus. Kiriku varemed on siiani säilinud. Tänapäeval on linnakirikuks Püha Risti kirik, endine fantsisklaste klooster, mis tegutses 1583. aastani. Sadamalinnana tõusis Rauma esile 19. sajandil, mil linnale kuulus väga suur purjelaevastik.

Tänapäeva Rauma suur rikkus ongi tema arhitektuuripärand. Selle majad, poed ja töökojad loovad väga nostalgilise ja armsa meeleolu. Ehitisi on Raumas kokku 600, millest enamik on eraomandis ja restaureeritud. Üheks igapäevaseks linna tuiksooneks on vilgas turuplats.

Pilt: <http://www.raumars.org/misc.php?id=rauma&lang=en>

Raumas võib leida palju sarnasust meie kodulinna Haapsaluga. Mõlemad on mereäärsed linnad, mõlemas toimub siiani traditsioonilisi sadamaga seotud tegevusi ning on hinnas käsitöö. Välisilme on samuti äärmiselt sarnane: Rauma arhitektuur ja puidust hooned meenutavad Haapsalut oma õhkkonna ja vaikuse poolest. Eks jää meie endi mõelda, miks just Rauma on pääsenud kultuuripärandi nimistusse, ent Haapsalu mitte.

Lisainfot Soome UNESCO-objektide kohta võib leida siit: http://www.nba.fi/fi/museot/maailmanperintokohteet_su_omessa

Soomlaste jälgedel

Christen Tammik
Aleks Korolenko

Esimesena käisime Laines:

Küsimus: Kas teil käib palju soomlasi külastamas?

Vastus: Jah käib, soome keel oleks hädavajalik, kuid saab heal juhul ka inglise keelega hakkama.

Küsimus: Kuidas käituvad soomlased?

Vastus: Üsna viisakalt, tavaliselt tulevad suurte kohvritega.

Küsimus: Mida teie arvate Soomest?

Vastus: Hea, et Soome ikka nii lähedal on.
Naer

Teisena käisime Fra-Mares:

Küsimus: Kas teil käib palju soomlasi külastamas?

Vastus: Üsna palju jah, vahepeal käivad suurte gruppidena, siis lihtsam, giid on kaasas, kes oskab eesti keelt ja soome keelt.

Küsimus: Kuidas käituvad soomlased?

Vastus: Midagi halba nende kohta öelda ei ole.

Küsimus: Mida teie arvate Soomest?

Vastus: Eesti kohapealt võttes, siis kindlasti on hea, et Soome on kõrval olemas, sest sealt tuleb väga palju turiste, mis tuleb meile ainult kasuks.

Pilt: http://yle.fi/urheilu/tapahtumat/jaakiakon_mm_2008/

Kolmandana käisime Kaubamajas:

Küsimus: Kas teil käib palju soomlasi külastamas?

Vastus: Jah, käivad ja ostavad palju alkoholi ja tubakatoteid.

Küsimus: Kuidas käituvad soomlased?

Vastus: Osad naeravad kõva häälega, teised on aga vaiksed ja rahulikud.

Küsimus: Mida teie arvate Soomest?

Vastus: Meil on vedanud, et nad meie naabrid on, väga toredad inimesed.

Sinises vestis Rovaniemi politseiporol – ainsal maailmas – on esindusülesanne. Samuti peab ta turiste liiklusettevaatlikkusele manitsema. Kotta 2013.

Volbripäev – Soome tööpüha

Jemima Laanem

Ylioppilaslakki on keskharidesega noore tunnus Soomes. Kui varem kandsid tudengid seda suviti kogu ülikooliaja, siis nüüd pannakse valge vormimüts pähe peamiselt volbripäeval.

Pilt: http://www.iltalehti.fi/uutiset/2010043011561598_uu.shtml

Volbripäev ehk vappu on Soomes iga-aastane püha, mis on riiklik puhkepäev ja lipupäev. Eelkõige on volber Soomes üliõpilaste pidupäev. Nende seas on traditsiooniks kujunenud iga aasta 1. mail pesta puhtaks Helsingis Kauppatoril asuv Havis Amanda skulptuur ning panna talle pähe eritellimusel valmistatud suur üliõpilasmüts. Algselt roniti selleks mööda kuju üles, kuid aastal 1990 see keelati ohtlikkuse tõttu ning nüüd kasutatakse mütsi pähe panemiseks tõstukit. Havis Amanda on purskkaevuga merineitsi kuju, mille juurde üliõpilased igal volbriöööl kogunevad. Igal keskkooli lõpueksamid sooritanud soomlasel (soome keeles „ylioppilas“) on üliõpilasmüts, mida volbri ajal kantakse. See tava sai alguse ajal, mil tudengid vahetasid koolivormi juurde kuuluva tumeda talvemütsi heleda suvemütsi vastu just esimesel mail.

Soomes on volber ka vana põllumeeste tähtpäev, sest volbripäeval oli kombeks kari karjamaale lasta. Rannakülades põletati aga lõkkeid nagu jaanipäeval. Päeval peetakse Soome linnades volbrilõunaid ja piknikke. Küpsetatakse suhkrupontšikuid ning nii mitmeski peres kääratakse lahjat mõdu. Müüakse õhupalle, serpentiine, maske ja kõike muud huvitavat. Õhtul võib igaüks ennast maskeerida kelleks iganes soovib.

Suursaadiku residentsis: intervjuu Erika Tannebergiga

Anet C. Tanneberg

Olite esimene eestlane, kes kutsuti 1991. aastal tööle Soome suursaadiku residentsi. Kuidas see Teil õnnestus?

Töötasin restoranis „Palace“ ettekandjana. Kuna Soome suursaadikul ja tema naisel ei olnud tol hetkel veel Eestis alalist elukohta, peatusid nad sel ajal „Palace“ hotellis. Ma jäin neile silma oma rõõmsa meele, abivalmiduse ja hea soome keele oskusega. Endalegi ootamatult pakkusid nad mulle töökohta.

Mida Te seal tegema pidite?

Võtsin vastu nende külalisi, korraldasin vastuvõtte ja abistasin, kus vähegi oskasin.

Soome rahvuslill. Pilt:

http://www.kolumbus.fi/niemi.olavi/Kukkia_2/album/slides/Kielo.%20C onvallaria%20majalis%20IMG_0107.html

Milliste inimestega Te seal kohtusite?

Boris Jeltsin, Mauno Koivisto (Soome endine president), Esko Aho, Tema pühadus Dalai Laama, kogu Venemaa patriarh Aleksius; mitmeid kordi külastas meid ka Lennart Meri, Siim Kallas... Neid nimesid on veel ja veel. Kõige soojemad mälestused on mul näitlejatest ja kirjanikest. Esimesena meenub Jaan Kross, Juhan Viiding, Ellen Niit, Elmo Nüganen.

Kas sellise vastutusriikka ameti eest maksti ka väärilist palka?

Selle aja kohta oli palk ulmeiline, maksti Soome süsteemi järgi. Sain iga õhtu ka eraldi palka.

Millistel inimestel Te soovitaksite kandideerida Soome suursaatkonda?

Väga paindlikel, tolerantsetel inimestel, kel pole perekonda – vastuvõttud toimuvad peamiselt hilisõhtuil. Kindlasti peaks inimesel olema väga hea pingetaluvus ja leidlikkus, et lahendada erinevaid keerulisi ja koomilisi situatsioone, mis ette tulevad.

Minevikuta mees. Filmisoovitus

Siim Saar

Pilt: <http://www.elokuvakeskus.fi/levitys/miesvaillamenneisyutta/miesvaillamenneisyutta.htm>

Mies vailla menneisyyttä on rahvusvahelises plaanis Soome üks edukamaid mängufilme. Tegu on režissöör Aki Kaurismäki Soomefilmide triloogia teise osaga aastast 2002. Triloogia varasem osa on *Kauas pilvet karkaavat* (*Kaugele pilved põgenevad*, 1996) ning hiljem valminud osa *Laitakaupungin valot* (*Äärelinna tuled*, 2006). Triloogias vaadeldakse Soome ühiskonda tõrjutute, kodutute, töötute ja muude vähemate võimalustega inimeste vaatevinklist. *Minevikuta mees* on peategelasteks mälukaotusega mees.

Minevikuta mees algab sellega, et nimetu mees jõuab rongiga Helsingisse. Ta jääb Kaisaniemi parki magama. Öösel pektakse ta läbi ning kõik tema asjad varastatakse. Peksmise tagajärjel kaotab ta meelemärguse. Teadvusele tulles naaseb ta rongijaama, kuid

kukub seal uuesti kokku. Mees ärkab haiglas täieliku amneesiaga. Ta alustab oma elu nullist, elades konteinerelamutes ning otsides riideid, uusi sõpru jne. Film keskendubki sellele, mis juhtub, kui järsku kõik kaotad.

Film on saanud suurt tunnustust üle maailma ning võitnud mitmeid auhindu. Üks märkimisväärsemaid võite on 2002. aasta Cannes'i filmifestivali Grand Prix.

Koolinalju. Kouluvitsejä

Internetist otsis ja tõlkis
Kristel Kotta

- Lämpö laajentaa ja kylmä supistaa. Mainitkaapas tästä jokin käytännön esimerkki, Ville.
- Kesäloma kestää kahdeksan viikkoa mutta hiihtoloma vain viikon.

- Soojus laiendab ja külm tõmbab kokku. Ütelge selle kohta mingi praktiline näide. Ville.
- Suvevaheaeg kestab kaheksa nädalat, aga suusavaheaeg vaid ühe nädala.

„Sa pead elama ja aru saama sellest, et elad.“
1939. aastal seni ainsa soomlasena Nobeli kirjandusauhinna saanud Frans Emil Sillanpää tsitaat. Kotta, Tampere 2012.

Marimekko – Soome maamärk

Therese Tedremaa
Maris Källe

Soome tuntuima rõiva- ja tekstiilibrändi Marimekko looja Armi Ratia.

Pilt: <http://www.kansallisbiografia.fi/kb/artikkeli/1581/>

Marimekko on rahvusvaheliselt tuntud Soome tekstiiliettevõtte, mille asutas 1951. aastal Armi Maria Ratia (1912–1979), kes oli ühtlasi üks esimesi naisjuhte Soomes. Marimekko on tekstiili- ja riietuse moemaja, mida tuntakse ja hinnatakse ülemaailmselt tänu omapärastele värvi- ja mustri-kombinatsioonidele. Firma mustrid on algusest peale olnud äratuntava käekirjaga, kuna disainerid said üsna vabad käed, et luua omanõolisi trükimustreid ja rõivamudeleid.

Firma toodab erinevaid tarbeesemeid alates mööblimaterjalist ja keraamikast lõpetades kangaste, rõivaste ja ehetega. Marimekko tunnuseks võib pidada suuri värvikirevaid lilli, mis võluvad oma lihtsuse ja meeldejäävusega.

Pilt: <http://allanpeters.com/blog/2013/02/07/secret-of-marimekko/>

Saame tuttavaks – Robin

Christen Tammik

Soome lapstähk Robin Packalen – artistinimega Robin – on sündinud 24. augustil 1998. aastal Turu linnas. Robin võitis 10-aastaselt üleriigilise laste- ja noorte lauluvõistluse Soomes ning esindas 11-aastaselt oma riiki üle 100 miljoni televaatajaga *New Wave Junior'i* lauluvõistlusel Moskvast. 16. jaanuaril 2012. aastal avaldas Robin oma esimese ametliku singli "Frontside Ollie", mis püsis 5 nädalat Soome allalaetavaima muusikapalana.

Robin Packaleni esimene trükielulugu ilmus oktoobris 2012 pealkirjaga "Robini peadpööriv lugu". Esikaanel on näha ka popstaari R-logo, mida müüakse tema fännikraamil. Pilt: <http://www.tammi.fi/uutiset/-/news/1443901>

22. veebruaril 2012. aastal paisati müügile Robini esimene album "Koodi", mille suurest edust räägib fakt, et ainuüksi avaldamispäeval osteti seda 60 000 eksemplari. 100 000 piir ületati juunikuus, ent kuna plaadi hind jäi alla 8 €, ei tunnistata Soome ametlikus listis Robinit kõigi aegade noorima artistina, kelle looming nimetatud müügiedu on saavutanud. Keskmise hinnaklassi esikohta hoidis plaat siiski 30 nädalat. Album sisaldab hitte "Frontside Ollie", "Faija skitsoo" ja "Hiljainen tyttö".

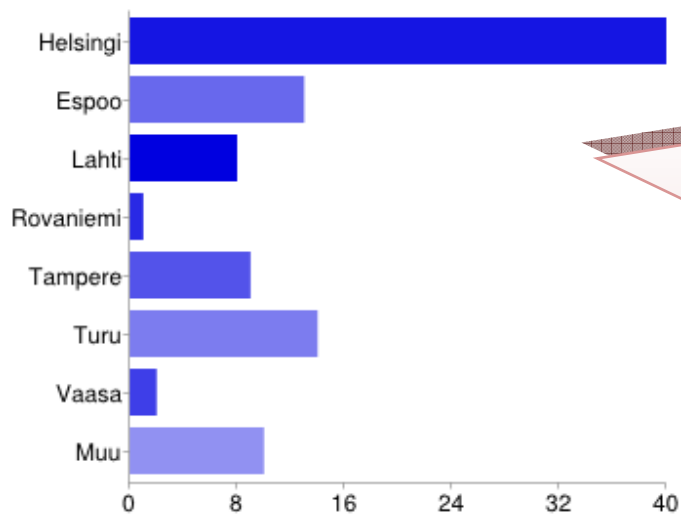
Pilt: <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1319&artikel=4921407>

Sügisel 2012 tegi Robin oma teise stuudioalbumi nimega "Chillaa". Teine album püsis müüduima plaadina Soome ametlikus listis 3 nädalat. Hittlugu "Puuttuva palanen" sai koheselt 3 ja pool miljonit vaatamist Youtube'is (praeguseks eri videoversioonides üle 6 miljoni). Selles loos osaleb ka tuntud räppar Brädi, kes lohutab Robinit, et temagi on olnud kunagi 13-aastane ning esimest korda armunud. Paljud inimesed seostavad Brädi ja Robini duot hitis "Puuttuva palanen" Justin Bieberi ja Ludacrisiga laulus "Baby".

Käesoleva aasta 4. oktoobril tuli Robinil välja uus album "Boom Kah", mis on nüüdseks vallutanud juba miljonite teismeliste tüdrukute südamed.

Millist Soome linna oled külastanud?

Kaisa Karu
Mari-Liis Aas

Mis eesmärgil külastasid?

Uurisime, millistes Soome linnades ja mis eesmärgiga on meie kooli õpilased käinud. Soome külastamise kõige levinumaks ajendiks on poodlemine. Seda eriti Helsingi puhul, kuhu sõidetaksegi kasvõi ainult kaubandusreisile. Paljud käivad külas pereliikmetel, sugulastel või tuttavatel. Reisi eesmärk on sel juhul suhtlemine ning turism. Soome minnakse ka lihtsalt puhkama, selleks et perega aega veeta. Uute linnade, atraktiivsete paikade (nt Serena veepark ja Linnanmäki lõbustuspark) või põnevate sündmuste külastamine on mõnel puhul eesmärk omaette. Üksikud õpilased vastasid, et nad käivad Soomes trenni, võistluste või töö- ja äriasjade tõttu. Kokkuvõttes võib öelda, et Soome on eestlastele sageli külastatav sihtmaa, ja seda erinevatel põhjustel.

Lõige Soome linnamaastikust: turvakaamera, Hesburger, jalgrattad ja poro. Kotta, Jyväskylä 2012.

Helsinki	40	41%
Espoo	13	13%
Lahti	8	8%
Rovaniemi	1	1%
Tampere	9	9%
Turu	14	14%
Vaasa	2	2%
Muu	10	10%

*Muu: Naantali, Savonlinna, Pori, Lappeenranta

Biisiäänestys

Kristel Kotta

Graffiti Rovaniemi linnapildis. Kotta 2013.

Kaasaegse Soome muusika kuulamist soome keele tundides võib pidada üheks keelekümbuse vormiks. Selle eesmärk on näidata keele toimimist ehtsas, emotsionaalses kontekstis. Kui muusikapalast on saadaval video, saavad õpilased sellest nii kunstilise kui ka kultuurilise elamuse. Videotes on sageli näha Soome kultuurilisi ja geograafilisi elemente, nagu linnaruum, maastik, traditsioonid ja selle kõrval loomulikult ka inimesed ning nende elustiil. Videod ja muusika on justnagu väike aken Soome lahe teisele poolele. Isegi kui see aken paikneb kõrghoone keldrikorrusel, annab sellest sisse piilumine õpilastele väärtuslikku informatsiooni põhjanaabri kohta, kelle keelt nad on soovinud õppida. Õppimine ei ole pelgalt sõnadega väljendatav ega kontrolltöödega mõõdetav protsess. Väga palju omandatakse toetavast keskkonnast ja teadvustamata eeskujudest. On üldiselt teada, et pikemaks ajaks välismaale minnes tabab inimesi pahatihti kultuurišokk ja kohanemisraskused. Kui algusvaimustus möödub, hakkavad kultuurilised erinevused häirima. Soome keele õpetajana arvan, et jagades tundides võimalikult laialt ka kultuurilisi teadmisi, saab kultuurišokki oluliselt pehmemdada või isegi ära hoida, sest teise ühiskonda on integreerunud tasapisi. Peale võõrastust – ja ongi hea, kui see elatakse üle turvalisel kodumaal – saabub erinevuste mõistmine, aktsepteerimine ja austamine.

25. novembri seisuga olime soome keele tundides kuulanud 22 muusikapala. Enamasti tegelesime laulutekstiga põhjalikumalt –

õppisime selle kaudu hääldust, sõnu, sõnade eristamist lausest ja tõlkimist. Mõne laulu puhul aga piirdusime väikese kultuurilise kommentaariga. Oli aeg küsida tagasisidet. Küsitluses osales 43 õpilast (I rühmas 21 ja II rühmas 22), kellest 42 arvamus (kokku 241 punkti) läks arvesse. Hääletuses anti 3 punkti parimale laulule, 2 punkti teisele ja 1 punkt kolmandale kohale. Seega on kõik tabelisse märgitud laulud meeldinud kellelegi vähemalt kolmanda koha vääriliselt.

Sija	Laulu	Ry1	Ry2	Yh
I	Levoton Tuhkimo	18	19	37
II	Juuret	28	7	35
III	Kultakalat	13	13	26
IV	Kesäyö	3	19	22
V	Kaunis Marjaana	5	15	20
VI	Maailman toisella puolen	17	2	19
VII	Täydellinen elämä	7	7	14
VIII	Täällä Pohjantähden alla	8	5	13
IX	Pieni sydän	2	10	12
X	Pohjois-Karjala	3	7	10
XI -	Polte	5	2	7
XII	Vie mut kotiin	0	7	7
XIII	Älä rakasta vain koska täytyy	3	2	5
XIV	Pihtiote	0	3	3
XV –	Sinä lähdit pois	0	2	2
XIX	Yöjunalla Rovaniemelle	2	0	2
	Pauhaava sydän	0	2	2
	Poika	1	1	2
	Tyhjässä huoneessa	1	1	2
XX	Maailma on renki	0	1	1
	ÄÄNIÄ YHTEENSÄ	116	125	241

Lauluhääletuse võitis üldarvestuses mõlema rühma teise koha tulemus – Dingo lugu „Levoton tuhkimo” („Rahutu Tuhkatriinu”). Kui arvestada seda, et kuulasime lugu esimeses tunnis, oli sellel pikaajaline mõju. Vahest aitas kaasa üllatus, et mõned aastad tagasi Eesti raadiotes kõlanud Tuhkatriinu-lugu on tegelikult Soome päritolu. Soomes on „Levoton tuhkimo” punktstiili klassik. Pole palju liialdatud, kui öelda, et Dingot kui esitajat tunneb iga soomlane. Üldise hääletustulemusega võib rahule jääda ka anonüümne õpilane, kes andis kõik oma hääled Dingole, kuid kelle punkte me aususe mõttes arvestada ei saanud.

Teisele kohale jäi Antti Tuisku efektse Lapimaa-videoga „Juuret“ („Juured“), mis oli ka esimese rühma vaieldamatu lemmik. „Juuret“ räägib lapsepõlvesõprusest, mis on vaibunud seetõttu, et noored on maalt linna kolinud.

„Lase ajal kuluda. Päeval minna. Teisel tulla. Mind vajatakse veel uuesti, vaadatakse, igatsetakse...“ Kotta, Tampere 2012.

Kolmandaks tuli Uniklubi poeetilise tekstiga „Kultakalat“ („Kuldkalad“). Tulemus üllatab õpetajat heas mõttes, sest selle laulu tõlkeharjutus oli vabatahtlik kodune ülesanne. Järelkult kuulavad õpilased ka kodus soomekeelset muusikat.

Neljandaks jäi teise rühma soosik Pariisin Kevät lauluga „Kesäyö“ („Suveöö“). Lugu räägib eksistentsiaalsel toonil kohtumisest kosmoseolendiga ning oli 2012. aastal Tallinna-Helsingi laevade karaokebaarides soositud lauluvalik. Tähelepanuväärne on see, et enamiku sõnade hääldus on laulus vale: rõhk on soome keeles alati esimesel silbil, kuid selles laulus viimasel. Mõlemas rühmas leidis nutikas õpilane, kes tunnistas laulu kuulates aru sai, mis selle soome keelel „viga“ on. Laulud õpetavad ka tähelepanelikkust.

Eksperiment „Pulmasanoja“

Anett Hammelberg
Ilmar Volmer

SUOMI	ARVAMUS	EESTI
hallitus	1. vanadus 2. hall värv	valitsus

	3. hallitus	
vahva	1. lõbus 2. vägev 3. tugev	tugev
oja	1. oja 2. kraav 3. oja	kraav
kortsu	1. koer 2. korter 3. paber	kondoom
piimä	1. hapukoor 2. piim 3. piim	hapupiim

SUOMI	ARVAMUS	EESTI
Raamattu	1. raamat 2. ajakiri 3. raamat	Piibel
paras	1. hea 2. hea 3. hea	parim
riisua	1. riis 2. riisuma 3. riisumine	lahti riietada
kipeä	1. kibe 2. kibe 3. kipitama	valus
patja	1. madrats 2. padi 3. padi	madrats

SUOMI: Viineri on tuore ja makea.

ARVAMUS:

1. Viiner on toores ja mage.
2. Viiner on toores liha.
3. Viiner on toores ja maitsev.
4. Viiner on toores ja magus.
5. Vineer on tore ja vastupidav.
6. Viiner on toores ja mage.

EESTI: Kohvisaiake on värsk ja magus.

Eksperimendi kokkuvõte

Soome keeles ning eesti keeles on palju sarnase kirjapildi või hääldusega sõnu, mis tegelikult võivad tähendada erinevaid asju. Niisuguseid sõnu on päris palju ning neid kutsutakse eksitussõnadeks (soome keeles ka „pulmasanat“ ehk probleemsõnad). Meie küsisime kooliõpilastelt kümne erineva soomekeelse sõna ning ühe soomekeelse lause tähendust eesti keeles.

Selgus, et kui soome keelega väga lähedalt kokku puutunud ei olda või kui kindlalt mõne sõna tähendust ei teata, siis on eksitussõnadega eksimine kindlustatud.

Küsisime iga soomekeelse sõna kohta kolme erineva inimese vastust. Õige vastuse saime ainult kolmel korral kolmekümnest, mis on ikka väga väike protsent. Järelikult tuleb selliste sõnade arvamisega väga ettevaatlik olla, kuna teatud olukordades võib selline iseeneslik tähenduse valesti arvamine väga ebamugava või piinliku olukorra tekitada. Seetõttu peaksimegi arvestama, et soome ning eesti keele omavaheline sarnasus ning sugulus ei tähenda siiski seda, et kõik sarnased sõnad ühetähenduslikud on.

Küsitatud lause korral ei saanud me kuuest korral mitte ühelgi korral õiget vastust. Tegemist oli tõesti keerulise ning eksitava lausega ning kui seda varem kuulnud ei ole,

siis on täiesti ilmselge, et selle õigesti tõlgendamine on praktiliselt võimatu. Ei ole just kuigi lihtne välja nuputada, et „viineri“ hoopis „kohvisaiakest“ tähendab. Soomlased, muide, naeravad omakorda, et „nakki“ vasteks on eesti keeles „viiner“.

Pilt: <http://liivanelord.planet.ee/?id=344>

Koolinalju. Kouluvitsejä

Internetist otsis ja tõlkis
Kristel Kotta

- Jukka, tulepas näyttämään tältä kartalta, missä Pohjois-Amerikka sijaitsee.

- Tuossa se on.

- Oikein. Mutta tiedättekö, kuka löysi Pohjois-Amerikan? Tietääkö Ville?

- Juu, Jukka sen löysi.

- Jukka, tule näita selle kaardi pealt, kus asub Põhja-Ameerika.

- Siin see on.

- Õige. Aga kas teate, kes avastas Põhja-Ameerika? Kas Ville teab?

- Jaa, Jukka avastas selle.

- Jussi, miten sinä kehtaat kiusata pienempiäsi? Mikä sinusta oikein isona tulee?

- Opettaja!

- Jussi, kuidas sa küll saad endast väiksemaid kiusata? Mis sinust küll suurena saab?

- Õpetaja.

- Jukka, sinä olet kirjoittanut kokeissa samat vastaukset kuin Pekka: Olet katsonut Pekan paperia.

- Entäs jos Pekka onkin katsonut minun paperiani?

- Niin ei ole. Pekka on vastannut "en tiedä", ja sinun paperissasi lukee "en minäkään tiedä".

- Jukka, sina oled kirjutanud kontrolltöös samad vastused kui Pekka. Sa oled tema pealt maha teinud.

- Mis siis, kui Pekka tegi minu pealt maha?

- Seda mitte. Pekka on vastanud: „Ma ei tea“, ja sinu paberil on kirjas: „Mina ka ei tea.“

- Pidähän kiirettä, myöhästyit muuten koulusta!

- Ei se haittaa, äiti. Koulu on auki koko päivän.

- Tee nüüd kiiresti, muidu jääd kooli hiljaks.

- Sellest pole midagi, ema. Kool on lahti terve päeva.

Kinkkulan koulu = Sinkla kool. 1. - Mis saab seast, kui ta saab endale õuna? - Mina tean! 2. - Jõulusink! - Hahhaa! 3. - Õige vastus on, et kõhu täis. Kust sa selle võtsid? - Peremees ütles, et me saame õunad ja meist tuleb sink ja... - Minust sink?

Miira 2011. <http://kasvuraja.sarjakuvablogit.com/category/kinkkulan-koulu/>

Pikkujoulu tähistamine

Mai-Liis Põlder
Mari Jürjer

Pikkujoulu ehk eesti keeli väikese jõulu või minijõulu tähistamine on põhjanaabritel üsna uus traditsioon, mis sai alguse pärast esimese maailmasõja lõppu, inspireerituna tudengite viimase koolipäeva pidustustest. *Pikkujoulu*-traditsioon võeti ruttu omaks ning see levis töökohtadele ja ühingutesse, kus seda tänapäeval enamasti tähistatakse.

Pikkujoulu hooaeg algab täpselt neli nädalat enne jõule – esimesel adventil. Linnades avatakse jõulutänavad ja kauplustest mängitakse jõululaule. Minijõulu laual on traditsiooniliselt riisipuder kiselliga ning muud jõulutoidud – vormitoidud, marineeritud kala ning jõulusink. Juuakse sel peol peamiselt glögi, mis on Soomes ühtlasi ka populaarseim jõulujook. Peo kavas on

laulud, mängud ja lustakate kingituste vahetamine ning ka lõbusa aastakokkuvõtte kuulamine.

Pikkujoulu on paljudes töökohtades Soomes siiani ainus ühine pidu aastas. Selleks peoks otsitakse poest või kapist alati pisut peenemad rõivad välja ning võetakse õhtust maksimum. Tänapäeval on moes ka juba erinevad nõ laevapeod või temaatilised

jõulupeod, kuid paraku pole neil pidudel enam jõuluga palju midagi ühist.

Pilt: <http://www.hotellihiittenharju.fi/pikkujoulu-hotellihiittenharjulla>
Kasutatud allikas: <http://naistekas.delfi.ee/archive/pikkujoulu-lustipidunne-hardust.d?id=20435348>

Jõulud Soomes

Johanna Kleeman

Helsingi Aleksanterinkatu iseloomulike A-kaunistustega. Soomes võib jõulutulesid mõnel pool puudel ja pöösastel kohata oma rahulikus ilus veel märtsikuus, mille üle kärsitumad eestlased imestavad. Kotta 2013.

Soomes alustatakse jõuluettevalmistustega juba varakult. Eraldi peetakse jõululaupäeva, esimest jõulupüha ja teist jõulupüha. Kõige olulisem on mõistagi jõululaupäev. Enne jõule saadetakse laiali jõulukaardid ja ostetakse oma sõpradele ja sugulastele kingitused. Tänavate ja kaupluste akendel on jõulutuled ja erinevad jõulukaunistused ning kõikjal valitseb jõulumeeleolu.

Rovaniemi jõulubutiik. Kotta 2013.

Jõuludele iseloomulikult valmistatakse kodus või ostetakse poest jõuluõhtuks maitsvad toidud. Piparkoogid, pirukad, porgandi-vormiroog, kaalikavormiroog, jõulupuder, jõulukook, rosolje või keedetud puding – need on Soome kõige traditsioonilisemad jõulutoidud. Jõululaud on rikkalik.

Nii nagu Eestiski tuuakse Soomes jõuludel tuppa kuusk ning ehitase see ära. Televisioonis ja raadios kuulutatakse välja jõulurahu. Öhtut oodatakse kõige rohkem, sest siis tuleb jõuluvana, kes toob kingitusi. Pärast kingituste jagamist istutakse ühiselt lauda ja hakatakse süüa. Jõululaupäeval ollakse rahulikult koos oma perega. Paljud inimesed käivad jõululaupäeva hommikul ka kirikus. Jõulu teist püha nimetatakse röömsaks pühaks. Sellel päeval minnakse külla ja tähistatakse jõule koos oma sõpradega.

Joulusanasto. Jõulusõnavara

joulut – jõulud

24. joulukuuta: jouluaatto – 24.12

joululaupäev

25. joulukuuta: joulupäivä – 25.12 esimene jõulupüha

26. joulukuuta: toinen joulupäivä tai tapaninpäivä – 26.12 teine jõulupüha

Sillalune Rovaniemis. Kotta 2013.

illallinen – õhtusöök

joulukuu – detsember

joulukuusi – jõulukuusk

joulupukki – jõuluvana

joulupuuro – jõulupuder

joulutorttu – jõulukook (tähesai)

joulupalot – jõulutuled

juhla – pidu

kirkko – kirik

kynttilä – küünel

lahja – kingitus

lanttulaatikko – kaalikavormiroog

pikkujoulu – eeljõulud, väike jõul

piparkakku – piparkook

porkkanalaatikko – porgandi vormiroog

Sillaalused motiivid. Kotta, Rovaniemi 2013.

Jõulutervitus kooliperele ja meie lähedastele

Hispaania keelest tõlkinud Merilin Kotta

△

△△△

Mulle meeldiks

kasvatada nende pühade puhul

üks väga eriline

jõulupuu

ja riputada sellele küünalde asemel

kõigi oma

sõprade nimed. Nende, kes on lähedal,

ja nende, kes on kaugel. Nende, kes on alati minuga, ja nende,

kellega suhtlen vaid praegu.

Nende, keda näen iga päev, ja nende, keda kohtan

vahetevahel.

Nende, keda mäletan alati, ja nende, kelle tihti ära unustan.

Nende, kes on püsivad sõbrad, ja nende, kes ajutised. Nende, kes on mu kõrval

rõõmsatel hetkedel, ja nende, kes rasketel. Nende, kellele olen tahtmatult

haiget teinud, ja nende, kes on seda tahtmatult teinud mulle.

Nende, keda tunnen hästi, ja nende, keda vaid

näo järgi.

Nende, kes on mulle midagi võlgu, ja nende, kellele mina palju võlgnen. Tagasihoidlike ja

tähtsatele sõprade nimed. Seetõttu nimetan neid kõiki; kõik, kes on mu elus olnud.

Kasvatada sügavate juurtega kuusk, et teie nimed püsiksid tugevalt pinnases. Puu, mis õitseks

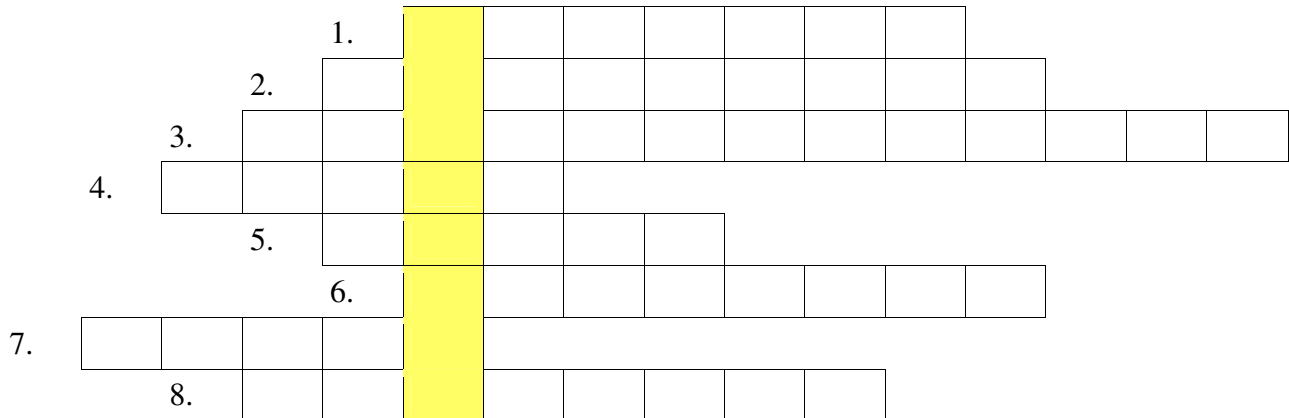
järgmisel aastal ja tooks meile rõõmu, tervist, armastust ning rahu.

HÄID PÜHI

Ristikko

Jete Nelke
Anett Tohver

NB! Kõik vastused tuleb kirjutada soome keeles!

1. Soome rahvuslind
2. Linn Soome põhjaosas, kus elab jõuluvana
3. Soome praegune president
4. Soome rahvuslill
5. Linn Soome edelarannikul, mis oli 1812. aastani pealinnaks
6. Soome rahvuseepos
7. Rahvuspuu soomlaste jaoks
8. Laupäev soome keeles

Vastus: „detsember“ soome keeles

Luuletus. Runo

Valis ja tõlkis Anett Hammelberg

Saima Rauha Maria Harmaja (1913–1937) oli Helsingist pärit kirjanik ja luuletaja, keda mäletatakse traagilise eluloo ning elu ja surma käsitleva tunderikka loomingu poolest. Luuletus „Sairas“ („Haige“) on avaldatud 1932. aastal tema esikkogumikus „Huhtikuu“ („Veebruar“). Järgmise aasta sügissemestril õppis ta Tartu ülikoolis kirjandust. Saima Harmaja suri 23-aastaselt tuberkuloosi, olles pärjatud Riikliku kirjandusauhinna ning Soome Kirjanduse Seltsi auhinnaga.

Pilt: <https://kirja.elisa.fi/ekirja/huhtikuu#>

Saima Harmaja

SÄIKKÄS

*Pienet ja kärsivät tähdet
katsovat kaupunkiin.
Olen niin väsynyt tänään
tuskiini hiljaisiin.*

*Kerran, kauan sitten
palavaa unta näin.
Taivaalla hulmusi tähdet
ylseni syöksähtäin.*

*Siitä on liian kauan.
- Nyt minä ruokailen
vain, että tänään saisin
nukkua vähäsen.*

HÄIGE

*Väikesed ja kannatavad tähed
vaatavad sinna.
Olen täna nii väsinud
oma vaikesetest piinadest.*

*Ükskord, kunagi ammu,
põletavat und nägin.
Taevas leekisid tähed
minu pea kohale sööstes.*

*Sellest on liiga kauan.
Nüüd ma vaid palvetan,
et täna saaksin
natukene magada.*

Luuletus. Runo

Valis ja tõlkis Kristel Kotta

Jorma Etto (s. 1931) on Rovaniemist pärit toimetaja, tõlkija ja kirjanik. Tema tutnuim luuletus „Suomalainen“ („Soomlane“) avaldati 1964. aastal kogumikus „Ajastaikaa“ („Aasta“, vananenud väljend). Luuletuse tabavust kinnitas see, et president Kekkonen tsiteeris seda oma uusaastakõnes. Ta tegutses aastatel 1961–1984 Rovaniemi raamatukogu esimese direktorina ning juhtis kultuurilist ülesehitustööd Rovaniemis peale hävitavat Lapi sõda (aastatel 1944–1945 hävitasid Soomest lahkuvad sakslased 90% Lapimaa asustusest). Jorma Etto nime kannab üks Rovaniemi peatänavatest ning sild.

Pilt: http://www.kirjasampo.fi/fi/kulsa/kauno%253Aperson_123175910906091

Ülikoolide lipuväljakutel lehvivad lõvivapiga lipud. Ebatavaline vaade Jorma Etto sillale Rovaniemis. Kotta, Rovaniemi 2013.

JORMA ETTO

SUOMALAINEN

SUOMALAINEN ON SELLAINEN
JOKA VASTAA KUN EI KYSYTÄ,
KYSYY KUN EI VASTATA,
EI VASTAA KUN KYSYTÄÄN,
SELLAINEN JOKA EKSYY TIELTÄ,
HUUTAA RANNALLA
JA VASTARANNALLA HUUTAA
TOINEN SAMANLAINEN:
METSÄ RAIKUU, KAIKUU,
HONGAT HUMAJAVAT.
TUOLTA TULEE SUOMALAINEN JA ÄHKYY,
ON TÄSSÄ JA ÄHKYY,
TUONNE MENE JA ÄHKYY,
ON KUIN LÖYLYSSÄ JA ÄHKYY
KUN TOINEN HEITTÄÄ KIUKAALLE VETTÄ.
SELLAISELLA SUOMALAISELLA ON AINA KAVERI,
KOSKAAN SE EI OLE YKSI
JA SE KAVERI ON SUOMALAINEN.
EIKÄ SUOMALAISTA EROTA
SUOMALAISESTA MIKÄÄN,
EI MIKÄÄN PAITSI KUOLEMA JA POLIISI.

SOOMLANE

SOOMLANE ON SELLINE,
KES VASTAB, KUI EI KÜSITA,
KÜSIB, KUI EI VASTATA,
EI VASTA, KUI KÜSITAKSE,
SELLINE, KES EKSI TEELT,
HÜÜAB RANNAS
JA VASTASRANNAST HÜÜAB
TEINE SOOMLANE;
METS KAJAB, KAIGUB,
PÖLISMÄNNID MÜHISEVAD.
SEALT TULEB SOOMLANE JA ÄHIB,
ON SIIN JA ÄHIB,
LÄHEB SINNA JA ÄHIB,
ON NAGU LEILIS JA ÄHIB,
KUI TEINE HEIDAB KERISELE VETT.
SELLISEL SOOMLASEL ON ALATI SÖBER,
KUNAGI EI OLE TA ÜKSI,
JA SEE SÖBER ON SOOMLANE.
EGA SOOMLAST LAHUTA
SOOMLASEST MISKI,
EI MISKI, PEALE SURMA JA POLITSEL.

Soome-nalju. Suomi-vitsejä

Internetist otsis ja tõlkis
Kristel Kotta

Soomes levib palju nalju, kus võrreldakse end rootslastega. Vastandamine ja naabri rumalusele osutamine võtab kohati üsna kurja tooni. Siin esitatavad naljad soomlase aadressil on suures osas vaadatud välismaalase – täpsemalt temperamentse venelase – pilgu läbi. Nii paistavadki soomlased võimatult aeglased ja häbelikud, ent samas ka üleloomulikult visad ja vastupidavad. Ja mis seal salata – ka eestlaste imetlust põhja suunas on laiemalt tähele pandud.

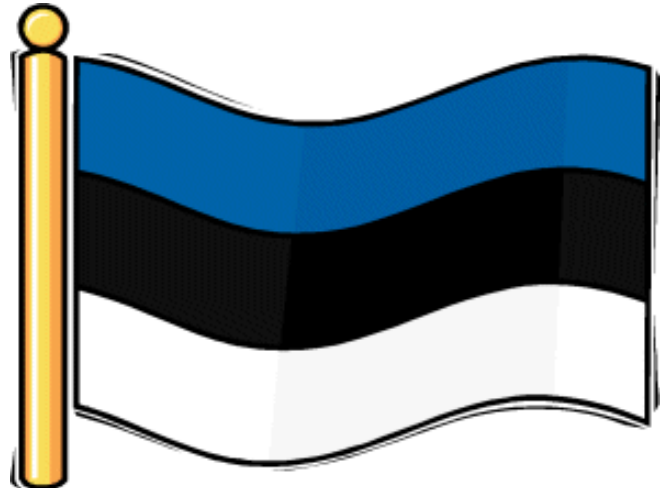
Valge poro on põhjarahvastele püha. Postkaart.

Inimsööja oli põõningult kinni püüdnud kaks välismaalasest turisti – soomlase ja rootslase. Pada oli kuum ja keetmiseks valmis. Kõigepealt hakkas inimsööja keetma rootslast. Keetnud kolm päeva, maitstes inimsööja tulemust: „Oh õudust, see ei kõlba üldse süüa!” Rootslane jäigi söömata. Järgmisena pani inimsööja patta soomlase. Kolmandal päeval kostus kaane alt koputus: „Kuule, kas sul on mulle vihta laenata?”

Soomlane, rootslane ja norrakas võistlesid, kes jaksab ujuda üle Atlandi ookeani. Kõigepealt ujus norrakas 5 meetrit, ütles: „Rohkem ma ei jõua,” ja ujus tagasi. Seejärel ujus rootslane 10 meetrit, ütles: „Rohkem ma ei jõua,” ja ujus tagasi. Viimasena ujus soomlane 5 meetri kaugusele vastaskaldast, ütles: „Rohkem ma ei jõua,” ja ujus tagasi.

Millest aru saada, et soomlane sinuga räägib? Selle asemel, et vaadata oma kinganinasid, vaatab ta sinu kinganinasid.

On olemas soomlastest introverte ja ekstraverte. Vestluse ajal vaatavad introverdid oma kingi, ekstraverdid seevastu vestluspartneri kingi.

Pilt: http://info.edu.turku.fi/most/tutustuminen2/asua_missa1.htm

Mida tähendavad Eesti lipu värvid:
Sinine – „ilus sinine Soome taevas!”
Valge – „ilus valge Soome lumi!”
Must – „miks Eesti ei ole Soome?”

Miks soomlastest võidusõitjad on nii kiired? Sellepärast, et kurvides ei jõua nad oma jalga gaasi pealt ära tõsta.

Soomlane kõnnib mööda raudteerööpaid. Talle läheneb teine soomlane dresiiniga. Esimene: „Vabandage, kas Joensuu on siit pikk maa?”
Teine: „Pikk ta on...”
Esimene: „Kas ma võiksin teiega koos reisida?”
Teine: „Muidugi, istuge palun peale...”
Kos pumpavad dresiini edasi. Pumpavad tunni, teise, kolmanda...
Esimene soomlane: „Kas me oleme Joensuust veel kaugel?”
Teine: „Nüüd me oleme sellest juba päris kaugel...”

Kolm soomlasest venda kalastavad Soome lahe rannal.
 Hommikul, kui päike tõusma hakkab, ütleb noorim:
 „Ei näkka vist.“
 Päeval, kui päike on juba kõrgel, lausub keskmine vend:
 „Ei söö, jah.“
 Õhtul, kui päike on juba loojunud, võtab sõna vanim:
 „Pole ime, et ei söö, kui siin kogu aeg lobisetakse.“

Kaks soomlast kõnnivad vaikides mööda teeserva. Ühtäkki kihutab neist mürinal mööda auto. Umbes viie minuti pärast küsib üks soomlane teise käest: „Jussi, mis see oli?“
 Mõne aja pärast vastab teine: „Eee, Urho, ära parem küsi. Se oli soome rahva häbiplekk – Mika Häkkinen...“

Lendav Soomlane – Vormel 1-e kahekordne maailmameister, Soome kõigi aegade edukaim võidusõitja. Pilt: http://www.formula1.com/teams_and_drivers/hall_of_fame/40/

„Sisu“ sisu: Soome sitkus ja visadus

Vahel tutvustatakse Soomet läbi S-sõnade: (a) sisu, (b) salmiakki, (c) sauna ja (d) Sibelius. Järgmisest naljast levib erinevaid versioone. Siin on kombineeritud kaks varianti.

+ 15° C	See on maksimaalne soojus Soomes, nii et alustame sellest. Hispaanlased riietuvad mantlitesse ja kinnastesse. Soomlased võtavad päikest.
+10° C	Prantsusmaal lülitatakse keskküte sisse. Soomlased kasvatavad aedades lilli.
+5° C	Itaalia autod ei käivitu. Soomlased hakkavad ringi sõitma katusetas autodes.
0° C	Destilleeritud vesi jäätub. Vantaa jõe vesi hakkab tasapisi jäätuma.
-5° C	Californias leitakse esimesed külmunud. *Soomlased teevad enne talve viimase pikniku. ** Soomes lõpeb jaanipäevapidu.
-10° C	*Britid **Šotlased hakkavad maju kütma. Soomlased hakkavad kandma pikkade varrukatega särke.
-20° C	*Austraallased lendavad lõunasse. ** Rootslased püsivad siseruumides. *Soomes alustatakse jaanipäevapidu. ** Soomlased grillivad viimased vorstid enne talve.
-30° C	Kreeklased külmuvad ära ja kaovad maa pealt. Soomlased hakkavad pesu sees kuivatama.
-40° C	*Pariis hävib külma kätte. ** Valejõuluvanad kolivad lõunasse. *Soomlased seisavad grillvorstikioski järjekorras. ** Soome armee talveõppus tühistatakse liiga sooja ilma tõttu.
-50° C	*Jääkarud kolivad põhjanabalt minema. ** Taanlastel kukuvad hambad suust. *Soome armee siirdub talveõppustele. Oodatakse tõelist talve. ** Soomlased laenutavad filme ja püsivad kodudes.
-60° C	*Korvatunturi jäätub. ** Jääkarud evakueeruvad Põhjanabalt. *Soomlased laenavad filme ja püsivad kodus. ** Soome armee talveõppus algab.
-70° C	*Valejõuluvanad põgenevad lõunasse. ** Siberi rahvad kolivad Moskvasse. *Soomlasi ärritab see, et alkoholi ei saa enam pakase käes säilitada. Soome armee alustab talvesõjaõppusi.
-183° C	Mikroobid hävivad. Soome lehmad kurdavad lüpsjate külmade käte tõttu.
-273° C	Absoluutne nullpunkt. Molekulitasemel peatub liikumine. Soomlased kiruvad: „P*, että ulkona alkaa olla kylmä!“ („K*, väljas hakkab külmaks minema.“)
-300° C	Põrgu külmub. Soomlased võidavad Eurovisiooni, sest kõik teised on välja surnud.

*Hyvää Suomen itsenäisyyspäivää kaikille!
Head Soome iseseisvuspäeva kõigile!*

5.12.2013 ISESEISVUSPÄEVA PUHUL ILMUB KOOLILEHT:
AVALDAME LÜG-I KODULEHEL KOOLILEHE ERINUMBRI LÄNSIMAAN SANOMAT
1/2013, Kuhu on parimate kavatsustega panustanud meie kooli
esimesed soome keele õpilased

6.12.2013 ISESEISVUSPÄEVAMUUSIKA:
PIKKADEL VAHETUNDIDEL KÕLAB KOOLIMAJA SAALIS SOOME MUUSIKAT JEAN
SIBELIUSE „FINLANDIAST“ ELAVA ESITUSENI.

SOOME FILMI PÄRASTLÕUNA AUDITOORIUMIS:
KL 14:30–16:00 KUTSUME KÕIKI HUVILISI (ENNEKÕIKE PRAEGUSEID JA
TULEVASI SOOME KEELE ÕPILASI) VAATAMA DOME KARUKOSKI MÄNGUFILMI
„KEELATUD VILI“ („KIELLETTY HEDELMÄ“, 2009, SOOME KEELES
INGLISKEELSETE SUBTIITRITEGA). FILM RÄÄGIB KAHEST TÛTARLAPSEST, KES
ON KASVANUD PÕHJA-SOOME RANGELT USKLIKUS KOGUKONNAS
(VANHOISLESTADIOLAISET), KUID PÕGENEVAD ÜHEL PÄEVAL HELSINGISSE JA
PROOVIVAD SEAL TAVALISTE NOORTE ELU ELADA. LIHTNE SEE NENDE JAOKS
LOOMULIKULT POLE.

12.12.2013 ÕPILASKONVERENTS AUDITOORIUMIS:
KL 14:30–16:30 TUTVUSTAVAD ÕPILASED SOOME PIIRKONDLIKKE
OMAPÄRASID. HUVILISTELE AVATUD UKSED!